

รายงานสรุปโครงการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เรื่อง “ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

วันศุกร์ที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๓๐-๑๖.๓๐ น.

ช่องทางออนไลน์ Google Meet ที่ <https://meet.google.com/yzg-cxtv-msr> รหัส yzg-cxtv-msr

ตามที่สำนักงานกำหนดให้จัดกิจกรรมในโครงการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรื่อง “ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. เดิมกำหนดจัดกิจกรรม ณ ห้องประชุมสันถวมิตร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ชั้น ๒๔ อาคารพญาไทพลาซ่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) จึงเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมจากการเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันเป็นรูปแบบการบรรยายและเปิดให้ซักถามในแบบออนไลน์ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้รับการอนุมัติหลักการและงบประมาณแล้วตามบันทึกขออนุมัติหลักการและงบประมาณที่ BG๑-เอก. ๘๓/๒๕๖๔ ขออนุมัติหลักการและงบประมาณโครงการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรื่อง “ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)” ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ นั้น

เพื่อให้เป็นการดำเนินการตามมาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในของ สมศ. ซึ่งเป็นผลผลิตจากการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยงานนโยบายและแผนได้จัดทำรายงานผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ พร้อมการวิเคราะห์การประเมินแล้ว ตามบันทึกข้อความที่ เอก. ๑๔๘๕/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง ผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และการวิเคราะห์ผลคะแนนที่ควรปรับปรุงการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงกำหนดให้มีมาตรการเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงานให้ดีขึ้น ทั้งนี้ สำนักงานได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนมาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายใน สมศ. เพื่อรับผิดชอบกิจกรรมโครงการ และกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายใน สมศ. พร้อมทั้งรายงานการดำเนินการต่อรักษาการผู้อำนวยการ และกำหนดให้โครงการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรื่อง “ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ในการนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้รับเกียรติจาก นายจตุพร จิรพงศ์ไพโรจน์ เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ และนางสาวอิสริยา ดีปินวงศ์ เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ สำนักการขัดกันแห่งผลประโยชน์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ปปช.) มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินการป้องกันการทุจริตสำหรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)

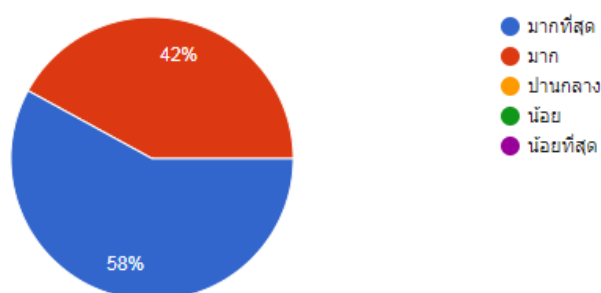
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ในการนี้
รักษาการผู้อำนวยการ (ดร.นันทา หงวนต์) ได้กรุณากล่าวเปิดโครงการฯ ซึ่งสามารถรายงานสรุปโครงการ
บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรื่อง “ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of
Interest)” และได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากสำนักงาน ป.ป.ช. รายละเอียด ดังนี้

๑. รายงานสรุปความพึงพอใจโครงการบรรยายให้ความรู้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

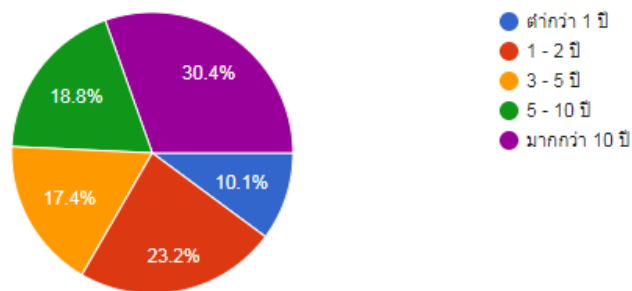
โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรของ สมศ. ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์
ทับซ้อน (Conflict of Interest) เพื่อให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการบรรยายไปปรับใช้ในงาน
ตามตำแหน่งหน้าที่ของตน อีกทั้งเพื่อให้บุคลากรของ สมศ. มีความตระหนักรู้ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจาก
ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ สมศ. ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิด
ทัศนคติ ประสบการณ์ ที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่
ตามตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละบุคคล และได้ซักถามผู้ที่มีความเชี่ยวชาญถึงประเด็นข้อสงสัยที่เกี่ยวกับ
ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) โดยโครงการมีเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุก
คนทุกตำแหน่งของ สมศ. อันประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ลูกจ้างของ สมศ. และนักศึกษาฝึกงาน จำนวน
รวม ๑๐๐ คน ปรากฏว่ามีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด ๑๐๖ คน โดยงานนโยบายและแผน การกิจพัฒนา
นโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ได้จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจ จากผลการสำรวจ
มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๖๙ คน โดยผู้เข้าร่วมโครงการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน ๔๐ คน
คิดเป็นร้อยละ ๕๘ มีความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ในระดับ “มากที่สุด” และผู้เข้าร่วม
โครงการที่ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒ ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดกิจกรรม
ในครั้งนี้ในระดับ “มาก” โดยไม่มีผู้ให้ความเห็นในระดับปานกลาง น้อย หรือน้อยที่สุด รายละเอียดดังนี้

ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

69 responses

๑. ข้อมูลจำนวนปีการทำงานใน สมศ.

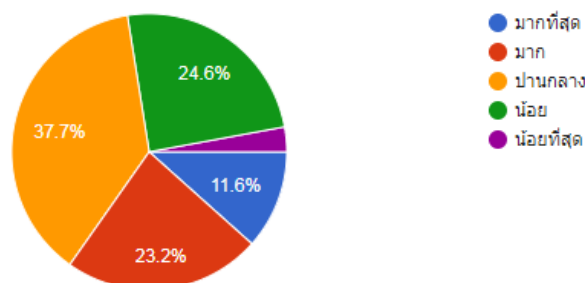

ในด้านข้อมูลจำนวนปีการทำงานใน สมศ. พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุงานมากกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุงาน ๑ – ๒ ปี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ ถัดมาผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุงาน ๕ – ๑๐ ปี จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘ และผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุงาน ๓ – ๕ ปี จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุงานต่ำกว่า ๑ ปี จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑ ตามลำดับ

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานใน สมศ. มากกว่า ๑ – ๒ ปีขึ้นไปจนถึงมากกว่า ๑๐ ปี ซึ่งผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติงานที่อาจเกี่ยวเนื่องกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสามารถนำความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ประกอบในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

อนึ่ง เนื่องจากความรู้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเจ้าหน้าที่ สมศ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ใหม่ก็ควรได้รับความรู้หรือการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมด้วยเช่นกัน

๒. ความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนก่อนเข้ารับอบรมของผู้เข้าร่วมโครงการ

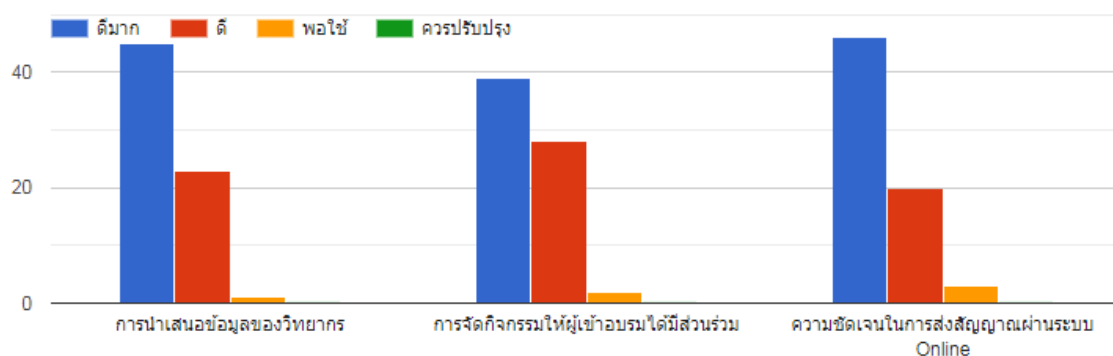

ในด้านความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนก่อนเข้ารับอบรมของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนก่อนเข้ารับอบรมในระดับ “ปานกลาง” จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๗ รองลงมาอยู่ในระดับ “น้อย” จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖

ถัดมาอยู่ในระดับ “มาก” จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ อยู่ในระดับ “มากที่สุด” จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖ และอยู่ในระดับ “น้อยที่สุด” จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ ตามลำดับ

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ก่อนเข้ารับอบรมในระดับ “ปานกลาง” ไปจนถึง “น้อย” ดังนั้น การอบรมให้ความรู้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ ไปใช้ประกอบในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

๓. ความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลของวิทยากร การจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วม และความชัดเจนในการส่งสัญญาณผ่านระบบ Online

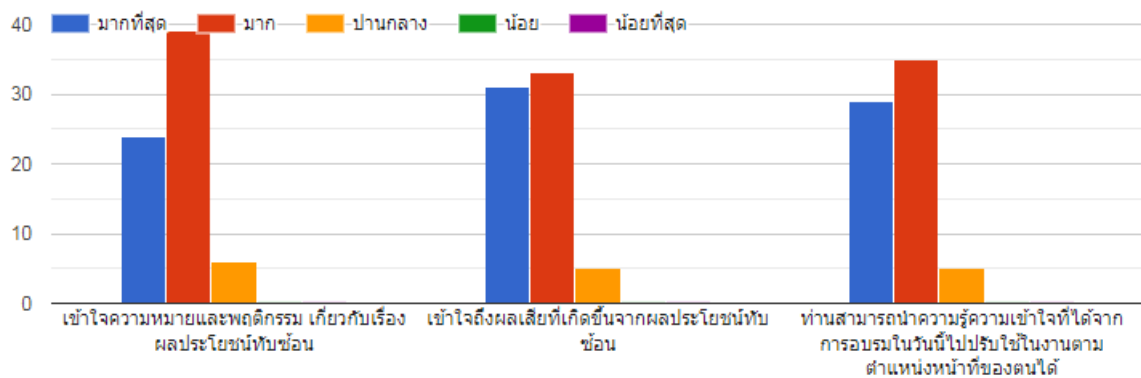
ความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลของวิทยากร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “ดีมาก” จำนวน ๔๕ คน ระดับ “ดี” จำนวน ๒๓ คน ระดับ “พอใช้” จำนวน ๑ คน โดยไม่มีผู้ให้ความเห็นว่าควรปรับปรุง

การจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “ดีมาก” จำนวน ๓๙ คน ระดับ “ดี” จำนวน ๒๘ คน ระดับ “พอใช้” จำนวน ๒ คน โดยไม่มีผู้ให้ความเห็นว่าควรปรับปรุง

ความชัดเจนในการส่งสัญญาณผ่านระบบ Online พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “ดีมาก” จำนวน ๔๖ คน ระดับ “ดี” จำนวน ๒๐ คน ระดับ “พอใช้” จำนวน ๓ คน โดยไม่มีผู้ให้ความเห็นว่าควรปรับปรุง

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลของวิทยากร การจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วม และความชัดเจนในการส่งสัญญาณผ่านระบบ Online ทุกหัวข้ออยู่ในระดับ “ดีมาก” และรองลงมาอยู่ในระดับ “ดี” ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นว่า “พอใช้” น้อยมาก และไม่มีผู้แสดงความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับ “ควรปรับปรุง” ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลของวิทยากร การจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วม และความชัดเจนในการส่งสัญญาณผ่านระบบ Online

๔. จากการเข้าร่วมโครงการอบรมเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา “ผลประโยชน์ทับซ้อน” ในประเด็นความหมายและพฤติกรรมเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ประเด็นผลเสียที่เกิดขึ้นจากผลประโยชน์ทับซ้อน และประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมไปปรับใช้ในงานตามตำแหน่งหน้าที่ของตนได้

ประเด็นความหมายและพฤติกรรม เกี่ยวกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “ดีมาก” จำนวน ๒๔ คน ระดับ “ดี” จำนวน ๓๙ คน ระดับ “พอใช้” จำนวน ๖ คน โดยไม่มีผู้ให้ความเห็นว่าควรปรับปรุง

ประเด็นผลเสียที่เกิดขึ้นจากผลประโยชน์ทับซ้อน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “ดีมาก” จำนวน ๓๑ คน ระดับ “ดี” จำนวน ๓๓ คน ระดับ “พอใช้” จำนวน ๕ คน โดยไม่มีผู้ให้ความเห็นว่าควรปรับปรุง

ประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมไปปรับใช้ในงานตามตำแหน่งหน้าที่ของตนได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “ดีมาก” จำนวน ๒๙ คน ระดับ “ดี” จำนวน ๓๕ คน ระดับ “พอใช้” จำนวน ๕ คน โดยไม่มีผู้ให้ความเห็นว่าควรปรับปรุง

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับเข้าร่วมโครงการอบรมเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนในประเด็นความหมายและพฤติกรรม เกี่ยวกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน ประเด็นผลเสียที่เกิดขึ้นจากผลประโยชน์ทับซ้อน และประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมไปปรับใช้ในงานตามตำแหน่งหน้าที่ของตนได้ ทุกหัวข้ออยู่ในระดับ “ดี” และรองลงมาอยู่ในระดับ “ดีมาก” ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นว่า “พอใช้” น้อยมาก และไม่มีผู้แสดงความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับ “ควรปรับปรุง” ดังนั้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของ สมศ. มีความรู้ความเข้าใจในความหมายและพฤติกรรม เกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ได้รับรู้ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากผลประโยชน์ทับซ้อน และสามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนไปปรับใช้ในงานตามตำแหน่งหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มสมรรถนะและประสิทธิภาพ จึงอาจให้มีการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนเพื่อการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรซึ่งกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทุกคนใน สมศ. สามารถเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน และพัฒนาตนเองให้นำความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ สมศ. เป็นองค์กรที่มีความสามารถในการเชิงวิชาการและมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และปฏิบัติงานอย่างปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติต่อไป

๕. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีผู้เสนอแนะมาเพียง ๒ ท่าน คือ

๕.๑ เนื่องเป็นการอบรม online การเปิด video ผ่านระบบ จึงไม่ค่อยชัดเจนเท่าไร หากมีการปรับปรุงแก้ไขระบบเทคโนโลยีของสำนักงานได้จะส่งผลให้การประชุมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๒ เนื้อหาค่อนข้างเยอะ อาจมีสรุปประกอบเพิ่มเติม

๒. รายงานสรุปเนื้อหาการบรรยายเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

การป้องกันปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นวาระสำคัญที่ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๕ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นที่ ๕ ภาครัฐมีความโปร่งใส่ปลอด การทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต ภาครัฐมีการบริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ ทั้งนี้ ได้กำหนดให้ประเด็น “แก้ปัญหา การทุจริต” เป็น ๑ ใน ๑๕ ประเด็นการพัฒนาเร่งด่วนในช่วงระยะ ๕ ปีแรกของแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ ชาติ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) ด้านที่ ๑๑ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ ได้กำหนดจุดเน้นของการปฏิรูปเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ๒) ด้านการป้องปราม ๓) ด้านการปราบปราม และ ๔) ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่กำหนดให้การบริหารจัดการใน ภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบเป็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การ ปฏิบัติและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับ โครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง แห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ซึ่งมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ให้หน่วยงานภาครัฐมีระบบป้องกันและแก้ไขการ ทุจริต รวมทั้งประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ โดยนโยบายรัฐบาล (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) แลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตและประพฤติมิชอบและกระบวนการยุติธรรม เป็นนโยบายหลักด้านที่ ๑๒ และกำหนดให้การแก้ไข ปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำเป็นนโยบายเร่งด่วน เรื่องที่ ๘ ตลอดจนการนำเจตนารมณ์และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติ มิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อมิให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจ ในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ รวมทั้งต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชน

ถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด

จากผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ของสำนักงานได้ผลคะแนนจากการประเมิน ๘๕.๔๓ คะแนน อยู่ในเกณฑ์ระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานระดับ A (๘๕.๐๐-๙๔.๙๙) เป็นลำดับที่ ๓๓ จากการประเมินในประเภทองค์การมหาชนทั้งหมด ๕๕ แห่ง โดยการประเมินในประเภทองค์การมหาชนมีคะแนนเฉลี่ยที่ ๘๕.๐๒ คะแนน ทั้งนี้ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้คะแนน ๘๙.๕๖ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ผลคะแนนลดลง ๔.๑๓ คะแนน

ผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest) หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (conflict of interest) เป็นสถานการณ์ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ (เช่น นายกเทศมนตรี นายก อบจ. ผู้บริหาร หรือผู้อำนวยการของบริษัทเอกชน หรือ หน่วยงานรัฐ) หรือบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ทางวิชาชีพ (professional interests) อันส่งผลให้เกิดปัญหาที่บุคคลในตำแหน่งนั้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามตำแหน่งหน้าที่ของตนได้อย่างเป็นกลาง ถูกต้องตรงไปตรงมา

ผลประโยชน์ทับซ้อน สำนักงาน ก.พ. ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง สถานการณ์หรือการกระทำของบุคคล (ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้องจนส่งผลกระทบต่อความตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวทั้งเจตนาหรือไม่เจตนา หรือบางเรื่องเป็นการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนไม่เห็นว่าเป็นสิ่งผิดแต่อย่างใดพฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำความผิดทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (ประโยชน์ของส่วนรวม) แต่กลับตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

แนวคิดของวิชาการ ให้ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อนไว้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. ความหมายอย่างกว้างหมายรวมถึงการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อหน่วยงานหรือองค์กรหรือต่อส่วนรวมแต่ดำเนินการตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว และเพื่อนฝูง

๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในหน่วยงาน ภาครัฐ องค์กรธุรกิจ สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ โดยสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับนโยบายของชาติ หน่วยงานราชการ และองค์กรในระดับท้องถิ่น ดังนั้นผลประโยชน์ทับซ้อนจึงมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ไม่กี่ร้อยบาทไปจนถึงนับหมื่นล้านบาท และในบางกรณีความเสียหายมิได้ปรากฏออกมาในรูปของที่เป็นวัตถุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผลประโยชน์มิใช่วัตถุอีกด้วย

๓. ผลประโยชน์ทับซ้อนมิได้จำกัดเฉพาะผลประโยชน์ของบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีอคติในการตัดสินใจหรือดำเนินการอันมุ่งตอบสนองต่อผลประโยชน์ของหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งด้วย เช่น การที่บุคคลดำรงตำแหน่งซ้อนกันในสองหน่วยงาน อันก่อให้เกิดการทับทาบที่ขัดแย้งกัน และมีการใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหนึ่งไปรับใช้ผลประโยชน์ของอีกหน่วยงานหนึ่ง

๔. “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” และ “การคอร์รัปชัน เชิงนโยบาย” (Policy Corruption) ต่างก็เป็นรูปแบบหนึ่งของผลประโยชน์ทับซ้อน เนื่องจากทั้งสองรูปแบบต่างเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่สำหรับมุ่งตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนตัวและ/หรือพรรคพวก

ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ที่น่าสนใจคือ

ประการแรก ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) เกิดขึ้นเมื่อผลประโยชน์ของบุคคลหรือหน่วยงานต้องมีการกระทำ การตัดสินใจและ/หรือการตัดสินใจที่ไม่เป็นกลาง

ประการที่สอง ในทางธุรกิจหรือผลประโยชน์ ผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเลือกผลประโยชน์ส่วนตนเหนือหน้าที่ขององค์กรที่ตนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือหาประโยชน์จากตำแหน่งเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

ประการที่สาม ผลประโยชน์ทับซ้อนมีความผิดและบทลงโทษทางกฎหมาย

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest: COI) หรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ขัดกัน จึงเป็นการที่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องเป็นหลัก ซึ่งถือเป็นความผิดเชิงจริยธรรมและเป็นความผิดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การทุจริตความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึงสถานการณ์ที่ขัดกันไม่ลงรอยเป็นเหตุการณ์อันเกิดขึ้น เมื่อบุคคลต่างไม่สามารถตัดสินใจกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้จากความไม่ลงรอยกันในเรื่องของความคิด แนวทางปฏิบัติหรือผลประโยชน์อื่นใด

หน้าที่สาธารณะ (public duty) หน้าที่สาธารณะของผู้ที่ทำงานให้ภาครัฐคือการให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ประโยชน์สาธารณะ (public interest) คนเหล่านี้ไม่จำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเท่านั้นแต่ยังรวมถึงคนอื่น ๆ ที่ทำงานให้ภาครัฐเช่นที่ปรึกษาอาสาสมัคร

ผลประโยชน์ทับซ้อน แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ ๑. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (actual) มีความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและสาธารณะเกิดขึ้น ๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น (perceived & apparent) เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็นว่ามี แต่จริง ๆ อาจไม่มีก็ได้ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพ ก็อาจนำมาซึ่งผลเสียไม่น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง และ ๓. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบันอาจจะทับซ้อนกับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

ประโยชน์ทับซ้อนอาจเกิดจาก

๑. สถานการณ์ซึ่งบุคคลขาดการตัดสินใจอันเที่ยงธรรมเนื่องจากการมีหรือได้รับผลประโยชน์
๒. สถานการณ์ซึ่งมีบางสิ่งส่งผลดีต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เป็นผลเสียของผู้อื่น

รูปแบบของประโยชน์ทับซ้อน

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting Benefit)
๒. การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self-dealing) หรือการเป็นคู่สัญญา
๓. การทำงานหลังเกษียณ (Post-employment)
๔. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting)
๕. การใช้ข้อมูลภายใน (Inside information)
๖. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork-barreling)

พฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. การรับของขวัญหรือรับประโยชน์เป็นการรับของขวัญและความสะดวกสบายที่เกินความเหมาะสม
๒. การหาประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว หรือพวกพ้อง เป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อตนเองมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานต้นสังกัด โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้าง
๓. การทำงานหลังเกษียณ เป็นการงานหลังออกจากราชการ โดยใช้ความรู้ประสบการณ์จากที่เคยปฏิบัติหน้าที่ราชการมารับงานหรือเอาประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง
๔. การทำงานพิเศษ เป็นที่ปรึกษาหรือตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่แข่งขันหรือรับงานจากหน่วยงานต้นสังกัด
๕. การรับรู้ข้อมูลภายใน เป็นการนำข้อมูลลับของทางราชการไปเปิดเผยเพื่อรับสิ่งตอบแทนที่เป็นประโยชน์ในรูปของเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ
๖. การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ชั่วคราวในกิจการที่เป็นของส่วนตน
๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมืองเป็นการใช้งบประมาณในการหาเสียง หรือการนำโครงการสาธารณะลงสู่เขตเลือกตั้งของตน

นอกจากนี้ ยังมีการรับประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การรับของขวัญจากบริษัทต่าง ๆ รับเงินจากบริษัทเพื่อสนับสนุนการเดินทางไปดูงานต่างประเทศ หน่วยราชการรับเงินบริจาคจากธุรกิจที่เป็นลูกค้าของหน่วยงานได้รับของแถมหรือผลประโยชน์อื่นใดจากการจัดซื้อจัดจ้าง การที่คณะกรรมการผูกขาดฟัฟี่นึ่งหรือคนที่คุ้นเคยเข้าทำงานในที่ที่ตนกำกับดูแลอยู่

ประโยชน์อันคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การปลดหนี้หรือการลดหนี้ให้เปล่า การให้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย การเข้าค้าประกันโดยไม่คิดค่าธรรมเนียม การให้ค่านายหน้าหรือค่าธรรมเนียมการเป็นตัวแทน การขายการให้เข้าซื้อทรัพย์สินเกินมูลค่าที่เป็นจริงตามที่ปรากฏเห็นในท้องตลาด การให้ใช้สถานที่ ยานพาหนะ หรือทรัพย์สิน โดยไม่คิดค่าเช่าหรือค่าบริการน้อยกว่าที่คิดกับบุคคลอื่นโดยปกติทางการค้า การให้ใช้บริการโดยไม่คิดค่าบริการ หรือคิดค่าใช้บริการน้อยกว่าที่คิดกับบุคคลอื่นโดยปกติทางการค้า การให้ส่วนลดในสินค้า

หรือทรัพย์สินที่จำหน่าย โดยการให้ส่วนลดมากกว่าที่ให้กับบุคคลอื่นโดยปกติทางการค้า การให้เดินทางหรือขนส่งบุคคล หรือสิ่งของโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือคิดค่าใช้จ่ายน้อยกว่าบุคคลอื่นโดยปกติทางการค้า การจัดเลี้ยง การจัดมหรสพ หรือการบันเทิงอื่น ให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือคิดค่าใช้จ่ายน้อยกว่าที่คิดกับบุคคลอื่นโดยปกติทางการค้า การให้บริการวิชาชีพอิสระ เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปนิก วิศวกร กฎหมาย หรือการบัญชี โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือคิดค่าใช้จ่ายน้อยกว่าที่คิดกับบุคคลอื่นโดยปกติทางการค้า เป็นต้น

ตัวอย่างประโยชน์ทับซ้อน เช่น หาประโยชน์ให้ตนเอง รับประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ ใช้อิทธิพลเรียกผลตอบแทน ใช้ทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อประโยชน์ของตน ใช้ข้อมูลความลับเพื่อแสวงหาประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง รับงานนอกแล้วส่งผลเสียให้งานในหน้าที่ ทำงานหลังออกจากตำแหน่งและเอื้อประโยชน์ต่อบริษัท การให้ของขวัญของกำนัล เพื่อหวังความก้าวหน้า ให้ทิปพนักงานโรงแรมเพื่อหวังการบริการที่ดีกว่าลูกค้ารายอื่น ช่วยให้ญาติมิตรทำงานในหน่วยที่ตนมีอำนาจ ซื้อขายตำแหน่งหรือจ่ายผลประโยชน์เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตน เป็นต้น

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest)

ก่อนการทำความเข้าใจเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest) ควรต้องทำความเข้าใจเรื่องความแตกต่างกันระหว่างเจ้าพนักงาน ของรัฐกับบุคคลทั่วไปก่อนว่าเป็นอย่างไร ดังนี้

ประเด็น	เจ้าพนักงานของรัฐ		บุคคลทั่วไป
สถานะ	เจ้าพนักงานของรัฐมี ๒ สถานะ คือ		บุคคลทั่วไปมีสถานะเดียว คือ
	๑) สถานะ : ผู้ใช้อำนาจรัฐ	๒) สถานะ : บุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจรัฐ	- สถานะ : บุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจรัฐ
หลักกฎหมาย	๑) สถานะผู้ใช้อำนาจรัฐ : จะทำอะไรต้องมีกฎหมายให้อำนาจในเรื่องนั้นไว้	๒) สถานะบุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจรัฐ : ทำอะไรก็ได้หากไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้	- สถานะบุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจรัฐ : ทำอะไรก็ได้หากไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้
ผลประโยชน์	๑) สถานะผู้ใช้อำนาจรัฐ : มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ	๒) สถานะบุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจรัฐ : มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตน	- สถานะบุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจรัฐ : มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตน
	- ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐจะต้องยึดถือประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะเหนือประโยชน์ส่วนตน		

เจ้าพนักงานของรัฐมี ๒ สถานะ ซึ่งในสถานะบุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจรัฐ นั้นจะต้องมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน แต่ในสถานะผู้ใช้อำนาจรัฐจะต้องมุ่งรักษาประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะไว้ ดังนั้น จึงมีโอกาสเกิดสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ทั้งสองนั้นไม่สอดคล้องกัน จึงเรียกสถานการณ์นี้ว่า

สถานการณ์การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ หรือผลประโยชน์ทับซ้อน ดังภาพด้านล่างนี้

สถานการณ์การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

พื้นที่สีขาว แทน ประโยชน์ส่วนรวม พื้นที่สีดำ แทน ประโยชน์ส่วนบุคคล
พื้นที่สีเทา เกิดจากการทับซ้อนของสีขาวและสีดำ เป็นพื้นที่ที่เกิด

เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐตกอยู่ในสถานการณ์ของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมแล้ว หากเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่สามารถแยกแยะระหว่างเรื่องตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมกับเรื่องส่วนตัวออกจากกันได้ จะทำให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นกระทำในสิ่งที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

ดังนั้น การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม คือ การที่เจ้าพนักงานของรัฐกระทำการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่กลับเข้าไปมีส่วนได้เสียกับกิจกรรมหรือการดำเนินการดังกล่าวเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้อง ทำให้การใช้อำนาจหน้าที่ หรือการใช้ดุลยพินิจต่าง ๆ ที่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริต ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อรัฐ

จริยธรรม การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม และการทุจริต

จริยธรรม หมายถึง แนวทางของการประพฤติปฏิบัติหรือกฎกติกาของสังคม ที่คนในสังคมหรือชุมชนนั้นรับรู้รับทราบร่วมกัน เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้ประพฤติดี ประพฤติชอบทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม อันจะก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยทั่วไปแล้วจริยธรรมมักอิงอยู่กับหลักคำสอนทางศาสนาหรือกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม แต่นอกจากนั้นแล้วยังมีจริยธรรมที่มาจากขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี หรือค่านิยมของคนในสังคมหรือชุมชนด้วย

จริยธรรมได้ถูกนำมาใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการควบคุมความประพฤติสำหรับผู้ที่เป็สมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือผู้ประกอบการอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้การทำงานหรือการประกอบอาชีพเป็นไปอย่างถูกต้อง และดำรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้ประกอบอาชีพนั้น รวมถึงความเจริญรุ่งเรืองของกลุ่มหรืออาชีพของตน โดยกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเรียกสิ่งนั้นว่า “จรรยาบรรณ” เช่น จรรยาบรรณของแพทย์ จรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์

ข้าราชการหรือเจ้าพนักงานของรัฐก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญโดยเฉพาะหน้าที่ในการรักษาประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น จึงได้มีการกำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องรักษาจรรยาข้าราชการและวินัยของข้าราชการ ถ้าหากมีการฝ่าฝืนก็จะมีบทลงโทษตามที่กำหนดไว้

กฎหมาย หมายถึง กฎกติกาที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข นอกจากนี้กฎหมายยังเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพให้แก่ประชาชน ดังนั้น กฎหมายจึงเป็นกฎกติกาที่สำคัญที่คนในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนก็จะมีสภาพบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ลักษณะสำคัญที่แตกต่างกันระหว่างจริยธรรมกับกฎหมาย คือ กฎหมายนั้นจะต้องมีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีสภาพบังคับที่จะต้องกระทำตาม และมีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้ฝ่าฝืน แต่จริยธรรมนั้นไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อีกทั้งไม่มีสภาพบังคับหรือบทลงโทษที่ชัดเจน โดยส่วนมากจะเป็นการลงโทษทางสังคมแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนจริยธรรม เช่น การตักเตือน การประณาม การไม่คบค้าสมาคม หรือการขับออกจากสังคม นอกจากนี้ จริยธรรมจะมีความละเอียดอ่อนกว่ากฎหมาย ดังนั้น ถ้าไม่ทำผิดจริยธรรมก็มีโอกาสน้อยที่จะกระทำผิดกฎหมาย

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests) มีลักษณะคล้ายกันกับจริยธรรม คือ การกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่เหมาะสม ไม่สมควรกระทำ สภาพการณ์ของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมเป็นสถานการณ์ที่เอื้อหรือเปิดโอกาสหรือเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายได้โดยง่าย หรืออย่างน้อยก็เป็นเหตุที่ทำให้สังคมเกิดความไม่เชื่อมั่นหรือเคลือบแคลงสงสัยว่ามีการกระทำเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้อง หรือมีการใช้อำนาจหน้าที่ การใช้ดุลยพินิจต่าง ๆ ที่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตหรือไม่ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อภาครัฐ เพราะฉะนั้นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จึงเป็นบ่อเกิดของการทุจริต

ดังนั้น การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมจึงเป็นกฎกติกาของสังคมอย่างหนึ่งที่เจ้าพนักงานของรัฐไม่ควรละเมิดหรือฝ่าฝืน แต่เนื่องจากการฝ่าฝืนกันมากขึ้น และการลงโทษทางสังคมนั้นไม่เพียงพอจึงได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมขึ้นเพื่อหยุดยั้งการกระทำที่ฝ่าฝืนดังกล่าว จึงทำให้การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมมีทั้งเรื่องที่กำหนดเป็นความผิดตามกฎหมาย และไม่ได้กำหนดเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่ขัดต่อจริยธรรมของสังคม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

๑. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ป.ป.ป. ได้เปลี่ยนเป็น ป.ป.ช.)
๓. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒
๔. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒
๕. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒
๖. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
๗. พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
๘. พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓
๙. พระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖
๑๐. พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗

การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย

ในรอบ ๒๐ ปีที่ผ่านมา พบว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) พยายามแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันด้วยวิธีการเพิ่มโทษให้กับผู้กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีการปรับปรุงกฎหมายมาตั้งแต่ฉบับที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และฉบับที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งแต่เดิมอัตราโทษสูงสุดของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ “จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี” (ตามมาตรา ๑๒๓) การปรับปรุงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับใหม่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ระวางโทษไว้สูงสุด คือ “การประหารชีวิต” (ตามมาตรา ๑๒๓/๒) นอกจากนี้ยังเพิ่มโทษผู้ทุจริตด้วยการริบทรัพย์สิน(ตามมาตรา ๑๒๓/๖) และหยุดนับอายุความ กรณีที่ผู้ทุจริตหรือผู้ถูกกล่าวหาหลบหนี (ตามมาตรา ๗๔/๑)

การปรับปรุงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริต อาจไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าอัตราการทุจริตในสังคมไทยจะลดลง เพราะหากกระบวนการปราบปรามการทุจริตยังเป็นไปอย่าง “ล่าช้า” ย่อมจะกลายเป็นการส่งสัญญาณไปยังผู้ที่จะกระทำความผิดสามารถเลือกตัดสินใจทุจริตต่อโดยไม่เกรงกลัวโทษที่รุนแรงขึ้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๖ และมาตรา ๑๒๗ ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

ทำไมต้องห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินกิจการบางอย่าง

การที่กฎหมายกำหนดห้ามเจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต การให้สัมปทาน และลงนามในสัญญาต่าง ๆ รวมถึงอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดีมิให้ดำเนินกิจการบางอย่าง เนื่องจากเจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ใช้อำนาจรัฐเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม แต่กิจการที่กฎหมายกำหนดห้ามนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ซึ่งอาจทำให้ประชาชนหรือสังคมเกิดความเคลือบแคลงสงสัยได้ว่าจะมีการใช้อำนาจหน้าที่หรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้องหรือไม่

มาตรา ๑๒๖ ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ และห้ามเข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชน ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๖ กำหนดห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการตามมาตรา ๑๒๖ (๑) – (๔) คือ

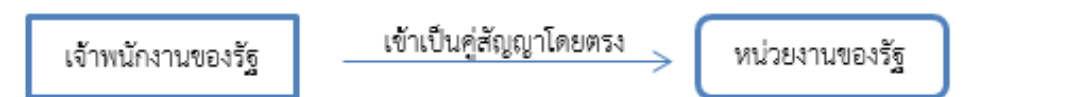
- (๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ
- (๒) เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ
- (๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะผูกขาดตัดตอนเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว
- (๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชนในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๑๒๗ ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐเข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชนภายใน ๒ ปี หลังจาก
ที่พ้นจากตำแหน่ง

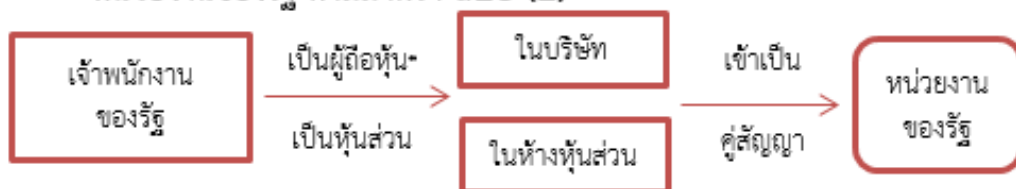
มาตรา ๑๒๗ กำหนดห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการตามมาตรา ๑๒๖ (๔) คือ
ห้ามเข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชนในฐานะกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้าง
ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

๑. การเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ตนเองมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา ๑๒๖
(๑) – (๓) ซึ่งเป็นกิจการที่ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการในขณะดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๒๖ ดังนี้

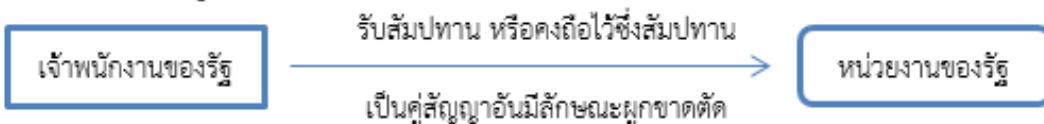
๑.๑ เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๒๖ (๑)

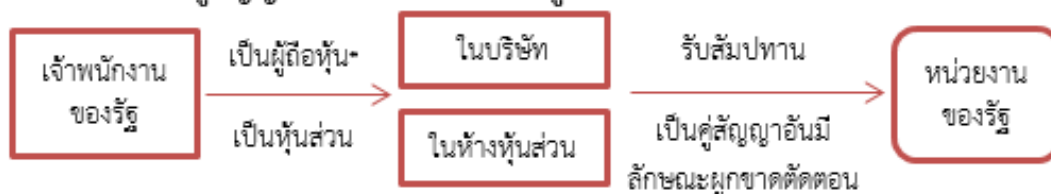
๑.๒ เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับ
หน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๑๒๖ (๒)

๑.๓ รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะ
เป็นการผูกขาดตัดตอน ตามมาตรา ๑๒๖ (๓)

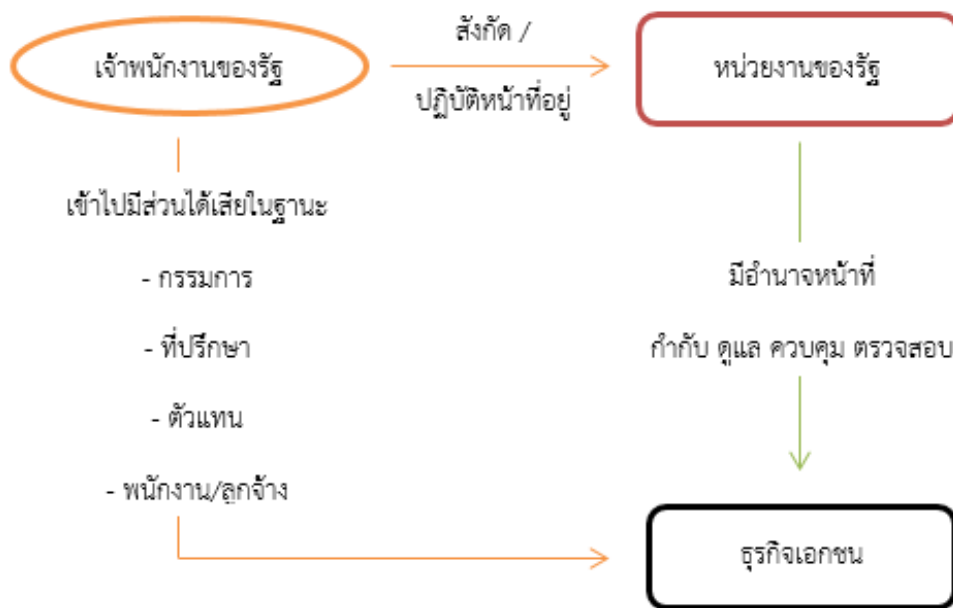

๑.๔ เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทาน หรือ
เข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามมาตรา ๑๒๖ (๓)

โดยหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐเข้าเป็นคู่สัญญาหรือรับสัมปทานนั้น ต้องเป็นหน่วยงาน
ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับดูแล
ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

๒. เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน ลูกจ้างของธุรกิจของเอกชนที่อยู่
ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่อยู่
ตามมาตรา ๑๒๖ (๔)

ซึ่งเป็นกิจการที่ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการทั้งในขณะดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๒๖ และหลังพ้นจากตำแหน่งภายใน ๒ ปี ตามมาตรา ๑๒๗

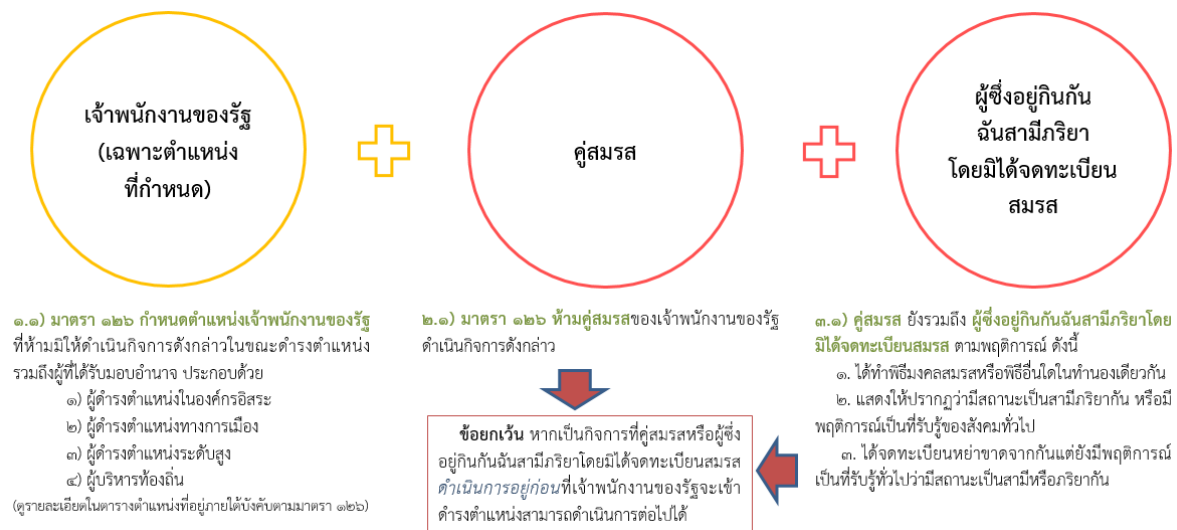
ซึ่งการเข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจเอกชนดังกล่าวอาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมได้ เนื่องจาก

๑) โดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ทางราชการ

๒) อาจกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

กรณีเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนตามมาตรา ๑๒๖ (๒) และ (๓) สามารถถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดได้ไม่เกินร้อยละ ๕ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ หากถือหุ้นเกินร้อยละ ๕ หรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน จะต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

เจ้าพนักงานของรัฐตำแหน่งใดบ้างที่ห้ามดำเนินการตามมาตรา ๑๒๖ และมาตรา ๑๒๗

๑.๒) มาตรา ๑๒๗ กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ห้ามมิให้ดำเนินการดังกล่าวหลังพ้นจากตำแหน่งภายใน ๒ ปี ประกอบด้วย

- ๑) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- ๒) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- ๓) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

๒.๒) มาตรา ๑๒๗ ไม่ห้ามคู่สมรส และผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสของเจ้าพนักงานของรัฐที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๖ และมาตรา ๑๒๗ เป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐเฉพาะตำแหน่งที่กฎหมายกำหนดไว้ดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีรายละเอียดและความแตกต่าง ดังนี้

ความแตกต่างระหว่างมาตรา ๑๒๖ กับ มาตรา ๑๒๗

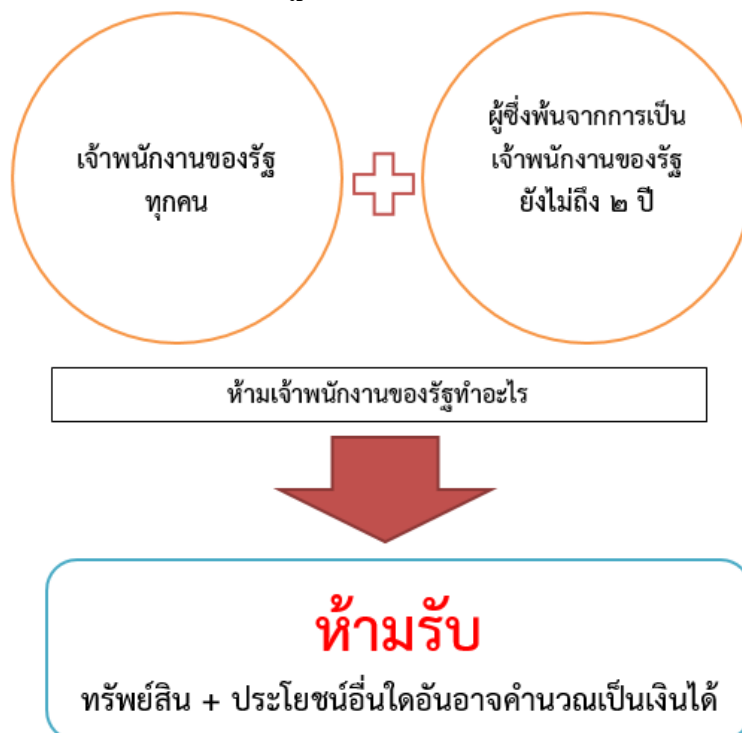
มาตรา ๑๒๖	ความแตกต่าง	มาตรา ๑๒๗
๑. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ	ตำแหน่งที่ห้าม	๑. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
๒. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ดำเนินการ	๒. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
๓. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง		๓. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
๔. ผู้บริหารท้องถิ่น		
- ห้ามคู่สมรส และผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส	ห้ามคู่สมรส	- ไม่ห้ามคู่สมรสดำเนินการ

- มาตรา ๑๒๖ ห้ามดำเนินการตาม (๑) – (๔)	กิจการที่ห้ามดำเนินการ	- มาตรา ๑๒๗ ห้ามดำเนินการเฉพาะ มาตรา ๑๒๖ (๔)
- บังคับใช้ขณะดำรงตำแหน่ง	ช่วงเวลาที่ยกเว้น	- บังคับใช้หลังพ้นจากตำแหน่ง
- จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	โทษ	- จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๘ ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ ทำไมต้องห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

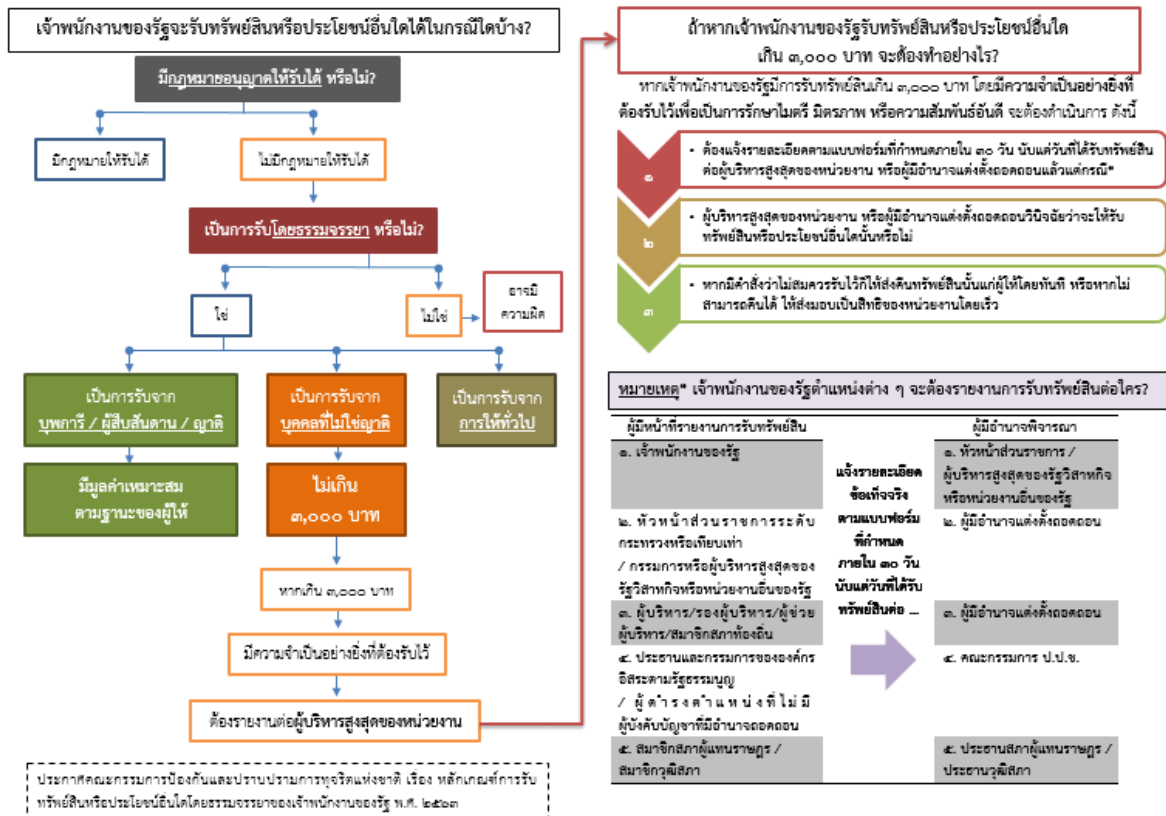
กฎหมายกำหนดให้การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าพนักงานของรัฐเป็นความผิด เนื่องจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าพนักงานของรัฐ อาจทำให้ประชาชนหรือสังคมเกิดความเคลือบแคลงสงสัยได้ว่าจะมีการใช้อำนาจหน้าที่หรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ให้ทรัพย์สินนั้นหรือไม่ ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น แม้ว่าในความเป็นจริง เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นได้รับมาจริง โดยมิได้มีการใช้อำนาจหน้าที่หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ให้ทรัพย์สินนั้นก็ตาม แต่การจะพิสูจน์ให้ประชาชนสันสงสัยนั้นกระทำได้ยาก และอาจนำไปสู่การทุจริตในรูปแบบของการรับสินบนโดยใช้อำนาจหน้าที่หรือใช้ดุลยพินิจเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ให้ทรัพย์สิน

มาตรา ๑๒๘ ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐตำแหน่งใดบ้าง

ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้ในกรณีใดบ้าง

ความแตกต่างระหว่างการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกับการรับสินบน

ความผิดในเรื่องของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น เมื่อมีการรับทรัพย์สินที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ก็จะมีคามผิดทันที โดยที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นจะใช้หรือไม่ใช้อำนาจหน้าที่ก็ตาม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความผิดในเรื่องของการรับสินบนได้ หากเจ้าพนักงานของรัฐได้กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งหน้าที่นั้น ๆ ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	การรับสินบน
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ได้กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด...	ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน... ๑) เรียก ๒) รับ ๓) ยอมจะรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษ...
ตัวอย่าง นาย ก. เจ้าพนักงานของรัฐใช้อำนาจในตำแหน่งโดยชอบว่าจ้างนาย ข. เป็นผู้ก่อสร้างอาคารให้แก่ทางราชการ และมีการทำสัญญาไปเรียบร้อยแล้ว นาย ข. ตีใจที่ได้เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างนั้น จึงนำเงินจำนวนหนึ่งไปมอบให้แก่ นาย ก. โดยนาย ก. ได้รับเงินจำนวนนั้นไว้ กรณีนี้ นาย ก. ไม่มีความผิดฐานรับสินบน เพราะนาย ก. ไม่ได้เรียกรับทรัพย์สินจากนาย ข. และไม่ได้มีการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ นาย ข. แต่นาย ก. จะมีความผิดในเรื่องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	ตัวอย่าง นาย ก. เป็นเจ้าพนักงานของรัฐมีอำนาจหน้าที่พิจารณาที่จะว่าจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นผู้ก่อสร้างอาคารให้แก่ทางราชการ แต่ก่อนทำสัญญานาย ก. ได้รับเงินจำนวนหนึ่งจากนาย ข. จึงได้เชิญนาย ข. มาทำสัญญาให้ได้เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างนั้น กรณีนี้ นาย ก. จะมีความผิดฐานรับสินบน เพราะ นาย ก. รับทรัพย์สินสำหรับตนเองโดยมิชอบ และได้มีการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ นาย ข. เข้าเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างโดยเห็นแก่ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้รับมาจากนาย ข. และยังมีผิดในเรื่องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดด้วย

หากเจ้าพนักงานของรัฐฝ่าฝืนจะต้องรับโทษดังนี้

	การรับทรัพย์สิน/ประโยชน์อื่นใด	การรับสินบน
กฎหมายที่บังคับใช้	- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘	- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ (ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ)
ผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย	- เจ้าพนักงานของรัฐทุกตำแหน่ง - ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งยังไม่ถึง ๒ ปี	- เจ้าพนักงาน/สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ/สมาชิกสภาจังหวัด/สมาชิกสภาเทศบาล
ลักษณะของการกระทำ ความผิด	- รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	๑) เรียก ๒) รับ ๓) ยอมจะรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

		- เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่
โทษ	- จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	- อัตราโทษของผู้รับสินบน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ ได้กำหนดโทษไว้ คือ จำคุกตั้งแต่ ๕ - ๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ประหารชีวิต

ดังนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตระหนักในความสำคัญของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในทุกตำแหน่งให้สอดคล้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและหลักการที่ไม่ขัดกับผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) และเพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามแผนการดำเนินการแบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency Assessment: OIT) ข้อ O๓๗ การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต ข้อ O๓๘ การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ ข้อ O๔๓ การดำเนินการตามมาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงาน จึงให้มีโครงการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ขึ้น เพื่อบุคลากรของ สมศ. จะได้มีความตระหนักรู้ มีความเข้าใจ และสามารถทำความเข้าใจและนำองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ไปปรับใช้ในการทำงานในแต่ละตำแหน่งได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทการทำงานของตนเอง ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ได้ดังต่อไปนี้

แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ การทำเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นหน้าที่หลัก
๒. สนับสนุนความโปร่งใสและพร้อมรับผิด การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนต้องอาศัยกระบวนการแสวงหา เปิดเผยและจัดการที่โปร่งใส
๓. ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างการแก้ปัญหาหรือจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนจะสะท้อนถึงความยึดหลักคุณธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่
๔. สร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารต้องสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุน การตัดสินใจในเวลาที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้น

แนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. ระบุว่าผลประโยชน์ทับซ้อนแบบใดบ้างที่มักเกิดขึ้นในองค์กร
๒. พัฒนานโยบายที่เหมาะสม รวมถึงกลยุทธ์การจัดการและแก้ไขปัญหา
๓. ให้การศึกษาแก่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารระดับต่าง ๆ รวมถึงเผยแพร่แนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนให้ทั่วถึงในองค์กร

๔. ดำเนินการเป็นแบบอย่าง

๕. สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนองค์กร และสังคมทราบถึงความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๖. บังคับใช้นโยบายและทบทวนนโยบายสม่ำเสมอ

แนวทางการปฏิบัติงานกรณีการรับของขวัญหรือผลประโยชน์

๑. มีนโยบายไม่รับของขวัญทุกชนิดและประเภท

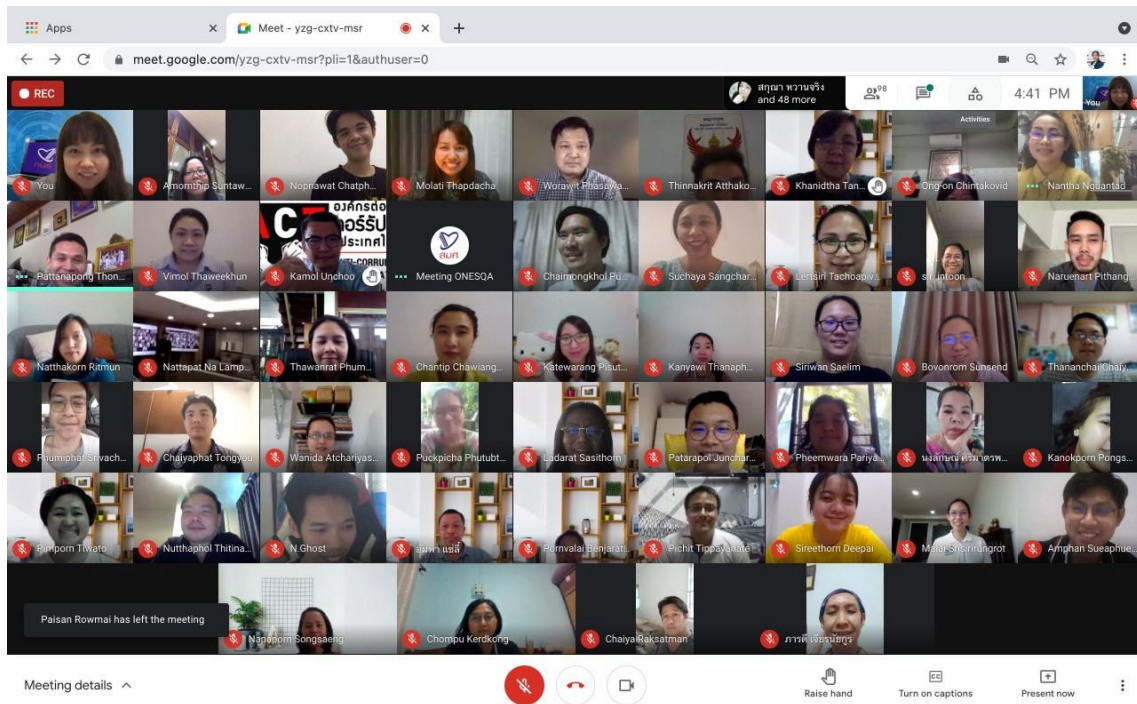
๒. หากไม่สามารถปฏิเสธการรับของขวัญได้ ถ้าเป็นการให้เงิน ต้องปฏิเสธไม่ว่าจะเป็นโอกาสใด ๆ หรือการรับเงินสดหรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น หุ่น พันทับัตร สลากกินแบ่งรัฐบาล ฯลฯ

๓. กำหนดให้ต้องรายงานการรับสิ่งที่มีมูลค่าหรือมีราคาทุกประเภท

๔. จัดทำประมวลจริยธรรมของสำนักงานเพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

ภาคผนวก

ภาพประกอบกิจกรรมโครงการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรื่อง “ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) วันศุกร์ที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๓๐-๑๖.๓๐ น. ผ่านช่องทางออนไลน์

Meeting ONESQA is presenting

กรณีตัวอย่าง : การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง

กรณีตัวอย่างที่ 2

ศาลฎีกาวินิจฉัย... เห็นว่า

นาย ธ. เสนอขายโจทก์ด้วยความเห็นขัดแย้งในสำนวนคดี ซึ่งการเสนอขายนั้นไม่ได้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยการเสนอขายโจทก์ไปดำรงตำแหน่งที่ต่ำกว่าเดิมก็เห็นได้ว่าเป็นการใช้อำนาจกลั่นแกล้งทางส่วนตัว มากกว่าที่จะคำนึงถึงประโยชน์ราชการ จึงเป็นการกระทำความผิดของโจทก์ และพฤติการณ์นับว่าเป็นเรื่องร้ายแรงไม่สมควรให้การลงโทษ

จึงพิพากษาให้เป็น จำคุกเป็นเวลา 1 ปี โดยไม่รอลงอาญา

Meeting details

Meeting ONESQA is presenting

การให้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง ▶ กรณีการก่อสร้างสะพานแขวน

จากการได้เลื่อนของคณะกรรมการจรรยาบรรณ พบพฤติการณ์ของ นาย ว ในการเอื้อประโยชน์แก่เครือญาติ ประกอบด้วย

ขั้นตอนการพิจารณาและการตรวจรับ

ขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง

1 นาย ว ได้นำ บก. D ซึ่ง มีนางสาว ส (น้องสาว) และ นาย น (น้องชาย) เป็นกรรมการ มารับประมูล

2 นาย ว ได้ไปบอกกล่าวหาบบังคับ รับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ของ บก. D โดยที่บริษัทลูกของนางสาว ส (ซึ่งเป็นแบบสกุลเดียวกันกับ นาย ว เปลี่ยนเป็นแบบสกุลอื่น)

3 ในระหว่างการก่อสร้าง นาย ว ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงรายการวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง โดย นาย ว ในฐานะวิศวกรผู้ออกแบบ ได้อนุญาตให้ บก. D นำสเปกชนิดของวัสดุสิ่ง ซึ่งแตกต่างไปจากแบบแปลนที่กำหนด ให้เอื้อประโยชน์ในการลดต้นทุนของ บก. D อันเป็นผลให้เกิดการฉ้อโกงของสะพาน

จากพฤติการณ์ดังกล่าวถือเป็นการกระทำที่เอื้อประโยชน์แก่เครือญาติ และมิได้เป็นผลประโยชน์กับส่วนราชการ

▶ คณะกรรมการจรรยาบรรณของสภาวิชาชีพวิศวกรรมวินิจฉัยให้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองหรือยื่นฟ้องวิศวกรรมควบคุมของ นาย ว

หน้า 2

Meeting details

Meeting ONESQA is presenting

ห้าม กรรมการ ป.ป.ช. พัวพันตำแหน่งในองค์กรอิสระ และ เจ้าพนักงานของรัฐ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศห้าม

ห้าม ดำเนินการดังต่อไปนี้

01 เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ*

02 เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ*

03 รับสินบนหรือคงดื้อไว้ซึ่งสัมพันธ์จากภาครัฐ หรือเป็นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทที่รับสินบนหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ*

04 เข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชน ในฐานะ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือผู้จ้าง

มาตรา 126

* หน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าพนักงานของรัฐอื่นปฏิบัติหน้าที่อยู่ และมีอำนาจไม่อาจโดยตรึงหรือโดยยอมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

Meeting details